

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE DLA KLAS TRZECICH

Ocena dopuszczająca (poziom wymagań koniecznych)	Ocena dostateczna (poziom wymagań podstawowych)	Ocena dobra (poziom wymagań dopełniających)	Ocena bardzo dobra (poziom wymagań dopełniających)	Ocena celująca (poziom wymagań wykraczających poza program)
Dział: Świat współczesny				
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej • wie, czym są ONZ i NATO • wylicza symbole Unii Europejskiej • wyjaśnia termin: polityka zagraniczna • wymienia podmioty uprawnione w Polsce do prowadzenia polityki zagranicznej • wskazuje główne kierunki polskiej polityki zagranicznej • przedstawia najważniejsze etapy integracji europejskiej • wskazuje na mapie państwa członkowskie Unii Europejskiej • wymienia nazwy organów Unii 	<ul style="list-style-type: none"> • wiem, czym zajmują się ambasady i konsulaty, • omawia etapy tworzenia Unii Europejskiej • definiuje pojęcia: korupcja, uchodźcy, emigranci, • wyjaśnia terminy: racja stanu, służba dyplomatyczna i konsularna • przedstawia kierunki polskiej polityki zagranicznej • omawia tezę o wpływie techniki na politykę międzynarodową • wyjaśnia znaczenie Traktatu z Lizbony dla procesu integracji europejskiej • rozwija skrótowiec: OBWE • określa zasadnicze cele wybranych organizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje pojęcia: globalizacja, efekt cieplarniany, dziura ozonowa, kwaśne deszcze, • charakteryzuje cele polityki zagranicznej Polski, • omawia zasady działania Unii Europejskiej • wyjaśnia, na czym polega zasada pomocniczości i solidarności w Unii Europejskiej, • ocenia wkład Polski w proces integracji europejskiej • rozumie przyczyny biedy i zacofania w krajach Południa • wskazuje na mapie miejsca najważniejszych konfliktów międzynarodowych, charakteryzuje różne sposoby działania w polityce zagranicznej 	<ul style="list-style-type: none"> • wyraża swoje opinie na temat terroryzmu • omawia konsekwencje konfliktów międzynarodowych i narodowościowych • posługuje się analizą SWOT do rozwiązywania zagadnień z dziedziny gospodarki • wie, czym jest Jednolity Rynek Europejski • ocenia stanowisko Polski w strukturach Unii Europejskiej, sytuację gospodarczą kraju i swego regionu oraz wkład Polski w proces integracji UE • zna programy edukacyjne realizowane w ramach UE • potrafi scharakteryzować główne zagrożenia ekologiczne dla 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia znaczenie takich elementów polskiej polityki zagranicznej, jak: wejście w struktury NATO, UE, Rady Europy czy uczestnictwo w konfliktach zbrojnych w Iraku i Afganistanie • poszukuje informacji na temat programów unijnych oraz budżetu UE • ocenia różnorodne aspekty funkcjonowania UE: finansowy, polityczny, społeczny, kulturowy itp. • porównuje skuteczność działania poszczególnych organizacji międzynarodowych • zna aktualnych liderów poszczególnych organizacji międzynarodowych • wyjaśnia mechanizmy

<p>Europejskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia termin: organizacja międzynarodowa • rozwija skrótowce: ONZ, NATO, ZSRR • podaje nazwy najważniejszych organów ONZ • wymienia najważniejsze organizacje wyspecjalizowane ONZ • wyjaśnia terminy: migracja, terroryzm • wymienia potencjalne skutki konfliktów zbrojnych i działań terrorystycznych • wyjaśnia terminy: Trzeci Świat, pomoc humanitarna, żelazna kurtyna, zimna wojna, jesień narodów • wskazuje na mapie kraje bogatej Północy i biednego Południa 	<p>międzynarodowych, do których należy Polska</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny utworzenia ONZ - określa założenia i cele ONZ • charakteryzuje działalność UNESCO i UNICEF • charakteryzuje aktualne konflikty i wskazuje na mapie miejsca, w których do nich doszło • opisuje różnorodne formy działań terrorystycznych • wyjaśnia termin: globalizacja • charakteryzuje problemy współczesnego świata 	<ul style="list-style-type: none"> • na podstawie mapy przedstawia kierunki polskiej polityki zagranicznej w Europie i na świecie • przedstawia przyczyny integracji europejskiej • omawia szczegółowo etapy integracji europejskiej • charakteryzuje organy Unii Europejskiej • wymienia typy organizacji międzynarodowych • wskazuje na mapie zasięg wybranych organizacji międzynarodowych • przedstawia genezę ONZ • charakteryzuje poszczególne organy ONZ • lokalizuje na mapie miejsca misji pokojowych ONZ • charakteryzuje różne formy migracji • tłumaczy, na czym polega uchodźstwo • opisuje wybrane zamachy terrorystyczne w XXI w. • przedstawia sposoby rozwiązywania problemów 	<p>Ziemi,</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi przedstawić argumenty za lub przeciw obecności żołnierzy polskich w misjach zagranicznych • ocenia bieżącą politykę zagraniczną Polski • wymienia zadania polskiej dyplomacji • uzasadnia konieczność współpracy międzynarodowej • wskazuje korzyści i zagrożenia wynikające z integracji Polski z Unią Europejską • uczestniczy w dyskusji na temat dalszego pogłębiania i poszerzania integracji Unii Europejskiej oraz wprowadzenia euro w Polsce • ocenia zaangażowanie Polski w funkcjonowanie organizacji międzynarodowych (np. NATO) • odszukuje informacje na temat wybranych organizacji międzynarodowych 	<p>funkcjonowania ONZ (wybór przedstawicieli, sposób nabywania i utraty członkostwa, podejmowanie decyzji w ZO i RB)</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia wkład Polski w funkcjonowanie ONZ • wskazuje miejsca potencjalnych konfliktów w przyszłości i uzasadnia swój wybór • proponuje działania lokalne, państwowe i międzynarodowe zmierzające do rozwiązania problemów migracyjnych • ocenia skuteczność różnorodnych form przeciwdziałania problemom współczesnego świata (pomoc humanitarna organizacji rządowych i pozarządowych, działalność MWF, BŚ, WHO, WTO)
--	--	---	---	---

		<p>współczesnego świata</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje działalność organizacji humanitarnych • opisuje różne wymiary globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia skuteczność działań podejmowanych przez ONZ • uczestniczy w dyskusji na temat przyszłości i reformy ONZ • ocenia działalność terrorystyczną, uwzględniając zasady moralne, prawo oraz skuteczność działania • omawia najważniejsze konflikty zbrojne na świecie • uzasadnia konieczność niesienia pomocy humanitarnej w wybranych rejonach świata • wskazuje pozytywne i negatywne strony globalizacji 	
Dział: Funkcjonowanie gospodarki rynkowej				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcia: praca, rynek, gospodarka rynkowa, popyt, podaż, cena, bank, giełda, inflacja, towar, przedsiębiorstwo, pieniądz, moneta, banknot, budżet, podatek, bezrobocie, pracodawca, pracownik, eksport, import, 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje pojęcia: barter, budżet rodzinny, prawo popytu i podaży, konkurencja, depozyt bankowy, obligacja, akcja, kurs akcji, spółka z o. o., spółka akcyjna, recesja, spółdzielnia, przedsiębiorczość, rynek pracy, siły wytwórcze, korupcja, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje pojęcia: budżet, podmiot gospodarczy, marketing, inwestor, makler, dywidenda, prawo handlowe, dochód narodowy, dochód narodowy per capita, deficyt budżetowy, rynek konsumenta, monopol, rynek pracy, 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje pojęcia: PNB, PKB, akumulacja, spożycie, dług publiczny, reklama społeczna, mobilność zawodowa, liberalizm, interwencjonizm państwowy, bilans płatniczy, protekcjonizm, euroregiony, „globalna wioska”, 	<ul style="list-style-type: none"> • oddziela kwestię prestiżu zawodowego od wysokości zarobków związanych z wykonywaniem określonych zawodów • ocenia wady i zalety prowadzenia własnej działalności gospodarczej, pracy na podstawie umowy o pracę i umowy cywilnej,

<p>reklama, terroryzm,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wylicza rodzaje podatków, • wie, jak należy przygotować dokumenty niezbędne w uzyskaniu pracy, gdzie szukać informacji o możliwości zatrudnienia, • podaje umiejętności i predyspozycje osobiste niezbędne do wykonywania określonych zawodów • wskazuje własne predyspozycje zawodowe • wymienia rodzaje szkół w Polsce • omawia możliwości dalszego kształcenia • wyjaśnia terminy: rynek pracy, mobilność zawodowa, aktywność zawodowa, bezrobocie, bezrobotny, stopa bezrobocia • podaje przyczyny emigracji zarobkowej Polaków • wymienia 	<ul style="list-style-type: none"> • zna funkcje i rodzaje pieniądza, • wyjaśnia, na czym polega gospodarowanie • wie, jakie są rodzaje gospodarek • rozumie, że sytuacja ekonomiczna rodziny zależy od wykształcenia i przedsiębiorczości jej członków • zna mechanizmy gospodarki rynkowej, rodzaje spółek • rozumie perswazyjny charakter reklamy • wie, z jakich form pomocy mogą skorzystać absolwenci wszystkich typów szkół oraz na czym polegają obowiązki pracowników i pracodawców • opisuje, przemiany gospodarcze, jakie zaszły w RP po 1989 roku, • planuje własną ścieżkę edukacji i kariery zawodowej • na podstawie tekstu źródłowego wyjaśnia ideę zmian w polskim systemie 	<p>transformacja, koniunktura,</p> <p>prywatyzacja, reprivatyzacja, „szara strefa”, Kodeks Pracy, reglamentacja,</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie, że podejmowanie decyzji ekonomicznych uwarunkowane jest wieloma czynnikami • wyjaśnia znaczenie pracy dla rozwoju człowieka • wymienia przyczyny i rodzaje bezrobocia • rozumie mechanizm powstawania inflacji • wyjaśnia funkcje pieniądza i rodzaje pieniądza, • charakteryzuje rodzaje podatków • potrafi rozróżniać papiery wartościowe, wypełnić czek • charakteryzuje mechanizmy gospodarki tradycyjnej, nakazowej, wolnorynkowej, działalność giełdy, banku • wie, na czym polega konkurencja, jakie znaczenie ma 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie związek między przedsiębiorczością a funkcjonowaniem przedsiębiorstwa i gospodarki, znaczenie różnych podmiotów gospodarczych w funkcjonowaniu rynku, rolę giełdy, banków • potrafi wyjaśnić, dlaczego inflacja jest szkodliwa dla gospodarki i konsumentów • rozumie rolę monopoli w gospodarce wolnorynkowej • rozumie skutki bezrobocia dla gospodarki • wykazuje różnice między spółką cywilną a akcyjną • potrafi zaproponować sposoby przeciwdziałania korupcji w gospodarce • potrafi uzasadnić, dlaczego gospodarka nakazowa była nieefektywna • uzasadnia znaczenie przekształceń własnościowych przeprowadzonych w Polsce po 	<p>pracy w pełnym i niepełnym wymiarze godzin</p> <ul style="list-style-type: none"> • ocenia skutki emigracji zarobkowej z perspektywy społecznej, ekonomicznej, politycznej i kulturowej • analizuje zjawisko bezrobocia w UE i na świecie • wyjaśnia znaczenie ustalania tzw. płacy minimalnej z perspektywy rządu, związków zawodowych, pracodawców i pracowników • poszukuje informacji na temat sposobów zawierania umów o pracę • opracowuje plan finansowy własnej firmy • poszukuje informacji o możliwościach pozyskania funduszy na rozpoczęcie działalności gospodarczej (kredyt bankowy, projekt UE, programy UP) • wyjaśnia zjawiska nieuczciwej konkurencji i dumpingu • udowadnia
---	--	--	--	---

<p>zawody najbardziej poszukiwane na rynku pracy</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia podstawowe prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy wyjaśnia terminy: biznesplan, marketing wymienia podstawowe procedury związane z założeniem firmy wyjaśnia terminy: norma moralna (etyczna), zaufanie publiczne omawia rodzaje nieuczciwych praktyk wymienia zawody zaufania publicznego 	<p>kształcenia</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia przyczyny funkcjonowania dotychczasowego systemu kształcenia na wybranych kierunkach charakteryzuje potrzeby lokalnego rynku pracy omawia działania instytucji wpływających na rynek pracy wskazuje na mapie kierunki emigracji zarobkowej Polaków przedstawia korzyści i zagrożenia wynikające z istnienia emigracji zarobkowej tłumaczy, na czym polega mobbing określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego osobę niepełnoletnią określa rodzaje działalności gospodarczej wyjaśnia zjawisko szarej strefy gromadzi argumenty do dyskusji na temat braku możliwości prawnego usankcjonowania zaufania 	<p>marketing</p> <ul style="list-style-type: none"> potrafi wskazać i omówić przyczyny kryzysu gospodarki polskiej przed 1989 rokiem zna formy przekształceń własnościowych w RP po 1989 roku, założenia planu Balcerowicza zna czynniki wzrostu gospodarczego wymienia sposoby pozyskiwania informacji dotyczących dalszego kształcenia ocenia skuteczność różnorodnych sposobów pozyskiwania informacji określa stopę bezrobocia w powiecie, na którego terenie mieszka wskazuje przyczyny i skutki bezrobocia wymienia zasady zatrudniania młodocianych podaje nazwy instytucji, do których można zwrócić się o pomoc w przypadku łamania praw pracowniczych i mobbingu 	<p>1989 roku</p> <ul style="list-style-type: none"> potrafi wyjaśnić, od czego uzależniony jest wzrost dochodu narodowego, dokonyuje bilansu polityki gospodarczej Polski ostatnich lat wie, jak skutecznie korzystać z praw konsumenckich rozumie, na czym polega społeczna odpowiedzialność biznesu, wie, jakie są zasady zatrudniania młodocianych uzasadnia dokonany przez siebie wybór dalszej ścieżki edukacyjnej i kariery zawodowej wskazuje zalety i wady wykonywania określonych zawodów ocenia sposoby przeciwdziałania bezrobociu proponuje własne sposoby przeciwdziałania bezrobociu wyjaśnia wpływ związków zawodowych i Państwowej Inspekcji Pracy na warunki pracy opisuje rolę NSZZ 	<p>pozytywną rolę kapitału zaufania (teoria gier) w biznesie</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje kodeksy etyki zawodowej
---	--	---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia biznes-plan dla własnej firmy • charakteryzuje różne rodzaje działalności gospodarczej • wymienia przyczyny nieuczciwych praktyk rynkowych • odszukuje informacje o kodeksach etyki zawodowej 	<p>„Solidarność” w walce o prawa pracownicze w czasach PRL i obecnie</p> <ul style="list-style-type: none"> • redaguje pismo w sprawie łamania praw pracowniczych • wymienia korzyści i zagrożenia związane z założeniem własnej firmy • omawia zasady marketingu i zarządzania • przedstawia rozwiązania, które mogłyby ograniczyć tzw. szarą strefę i nieetyczne zachowania w życiu gospodarczym • ocenia etyczność określonych działań w życiu gospodarczym 	
Dział: Człowiek w gospodarce rynkowej				
<ul style="list-style-type: none"> • wie, że celem działalności gospodarczej człowieka jest zaspokajanie własnych potrzeb, praca i umiejętności człowieka są warunkiem rozwoju jednostki i społeczeństwa, dlatego obywatele powinni płacić 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi skorzystać z biura pośrednictwa pracy • opisuje formalności związane z rozpoczęciem samodzielnej działalności gospodarczej, • zna system szkolny w Polsce • potrafi samodzielnie napisać CV i list 	<ul style="list-style-type: none"> • potrafi uzasadnić wybór szkoły • potrafi przygotować niezbędne dokumenty celem uzyskania pracy • wskazuje korzyści wynikające ze zdobywania doświadczenia zawodowego w trakcie odbywania stażu 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia skuteczność różnych form poszukiwania pracy • określa cechy dobrego pracownika w zależności od charakteru pracy 	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadza rozmowę kwalifikacyjną z perspektywy pracodawcy

<p>podatki</p> <ul style="list-style-type: none"> • potrafi z pomocą nauczyciela napisać CV i list motywacyjny • lokalizuje siedzibę Urzędu Pracy w miejscu zamieszkania 	<p>motywacyjny</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie, że wybierając zawód trzeba uwzględnić własne zainteresowania, a także zapotrzebowanie na rynku pracy 			
--	---	--	--	--